

ମୌ ଦାଶଗୁପ୍ତ

ପୁନରାବୃତ୍ତି

ଏକା ଏକା ସରେ ଯାଚିଲ ଆଶ୍ଵିନେର ଶିଶିର ଅନ୍ଧର ମତ,
ସବୁଜ ଘାସଗୁଲୋ ଆପାନ ଚାଇଛିଲ
ବେଆକୁ ମେଯରେ ଲାଶଟାର ଏକଟା ଚକ୍ଷୁଲଙ୍ଗାର ଆବରଣ ଦିତେ ।
ଯେଥାନେ ଏକ ବିକୃତମାନୁଷେର ଖରୁଟେ ଆଞ୍ଜଳେର ନଥେ, ଦାଁତେ, ଲୁକାନୋ
ବିପୁଲ କାମନାରା ସ୍ଵେଦ ରଙ୍ଗ ବୀର୍ଯ୍ୟ ମେଥେ ସୋଚାରେ ଜେଗେ ଆଛେ ।
ଆର, ଅନ୍ତୁତ ଶୂନ୍ୟତା ଏସେ ସ୍ତରପାକାର ହୟେ ଆଛେ ନିଷ୍ପତ୍ତି କାଁଚେର ମତ ଚୋଥେ ।

ଆମି ମେଯେଟିକେ ତେମନ ଚିନତାମ ନା...
ଏକଦିନ ଯେଣ ଦେଖେଛିଲାମ କୁଯାଶାମୋଡ଼ା ନଦୀର ତୀରେ,
ବୈଶାଖୀ ଦୁଗୁରେ ଘେମେ ନେଯେ ଆମ କୁଡ଼ାତେଓ ଦେଖେଛି,
ଆବଗମନ୍ୟାଯ ଦେଖେଛି ଏକା ଏକା ବୃକ୍ଷିର ଫେଁଟା ଓନତେ ।
ଆଶ୍ଵିନେର ସକାଳେ ଶିଉଲି କୁଡ଼ାତେଓ ଦେଖେଛେ କେଉ କେଉ ।
ଏହି ଗତକାଳେ ଓକେ କେଉ କେଉ ନାକି ଦେଖେଛି
ବାଡି ଥେକେ ଟିଉଶନ ପଡ଼ିତେ ଯାବାର ପଥେ ନିଚୁ ଚୋଥେ ହେଁଟେ ଯେତେ...

ଆଜ ଦେଇ ଏକଇ ରାତ୍ରି ଧରେ ସଥିନ
ଏକା-ଏକା ଦେଇ ଧର୍ଵକ ଭାଇଯେର ବୋନଟି, ଧର୍ଵକ ବାପେର ମେଯେଟି,
ଟିଉଶନ ପଡ଼ିତେ ହେଁଟେ ଯାଇ ନିଚୁ ଚୋଥେ;
ଚିବୁକେର ନିଚେ ଘାମ ହୟେ କୁଯାଶା ନିବିଡ଼ ହୟ,
ଶିଥିଲ ବୈଣିତେ ତାର ହୀଟାଯ ଆରେବାଟୁ ଛନ୍ଦ ଜାଗେ,
ତଥନ, ଏକଟୁ ଦୂରେ, ଗୋପଣେ ଲୋଭ ଚକଚକେ ଚୋଥେ ଆକଠ ତୃଫାଯ
ସାପେର ମତ ଚେରା ଜିତେ ଚେଟେ ତୈରୀ ହୟ ଆରେକ ନଷ୍ଟପୁରୁଷ ।
ସମୟେର ସାଥେ ବଦଳାଯ ସାତକାନ୍ତ୍ର, ତୋଗୀର ମୁଖ, ଉଂସରେର ପ୍ରକରଣ,
ସପକାଟେର ବଲିଇ ଶୁଦ୍ଧ ବଦଳାଯ ନା ।

ନିଜସ୍ଵ ଆଲୋ

ରଙ୍ଜନା ରାୟ

ଜଳନ୍ତ ଆଶ୍ଵିନେର ନିବିଡ଼ ଆଲିଙ୍ଗନେ ଧରା ଦିତେ ନା ପେରେ
ନିଶ୍ଚିଦ୍ର ନିରାପତ୍ତାଯ ଆମି ଲାଲ ହୟେ ଯାଇ ।
ବିସର୍ଜନେର ବିକେଳେ ଢାକେର ଛନ୍ଦେ ସିଂଦୁର ଖେଲାଯ ମେତେ,
ଏକ ପ୍ରତାରିତ ସାଜେ ଲାଲ ହୟେ ଯାଇ ।
ଲାଲ ହୟେ ଯାଇ ପ୍ରତିନିୟତ ଆମାର ସୁଖେର ଘରେ
ଏକ ଦିଚାରୀ ସତ୍ତାର ବ୍ୟାଭିଚାରେ
ଯୌବନେର ନାଦୀପାଠେ ନଦୀ ମିଶେଛିଲ ସାଗରେର ବୁକେ,
ପ୍ରେମ ଛିଲ ଦେଇ ପୁଜୋର ଉପଚାରେ ।
ବାଁକେ ବାଁକେ ବୟେ ଚଲେ ନଦୀ, ପଲି ଜମେ,
ହାରାଯ ଶ୍ରୋତ, ବୁକେ କ୍ଷତ ବାଲି ଆର କାଁଟାତାରେ
ଲାଲ ହୟେ ଯାଇ ସଂସାର ଯାପନେ, ବାଲିଶ ତୋଷକ
ଖାଲା-ବାଟି ଶ୍ୟାଓଲାମୋଡ଼ା ଚୋରାକୁଠୀର ଅନ୍ଧକାରେ ।
କୋନ କେ ସର୍ବଂସହ ସୀତା ଦିଯେଛିଲ ଅଞ୍ଚିପରୀକ୍ଷା
ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତ ଖଣ୍ଡିତ ମାନୁଷେର ସମ୍ମାନେ,
ରାବନ୍ଦେର ହିଂସ ଲୋଲାପତ୍ତା ଆର ସ୍ଵାମୀହେର ଆଶ୍ଵଳନ
ଦାଙ୍ଗିପାଞ୍ଚାଯ ସବଇ ସମାନ ଓଜନେ ।

ସତ୍ୟେର ଛଲନାୟ ବିଶ୍ଵାସେର ଅନ୍ଧର ବନ୍ୟାଯ ଭାସେ
ଲାଲ ହତେ ହତେ ଆଜ ଭାବି
ଆମାର ବାଁଚାର ଅଧିକାର ଏକାନ୍ତେ ଆମାର ହାତେ
ଆମାର ନିଜସ୍ଵ ନିର୍ଜନ ଦୀପେ, ନିଜସ୍ଵ ଆଲୋର ଆଶ୍ଵାସେ ॥

ଚୈତାଲୀ ଚଟ୍ଟୋପାଧ୍ୟାୟ

କୃଷ୍ଣଭାବିନୀ, ରମାବାଙ୍ମି ଓ ସୁତପାଦିର ଜନ୍ୟ

ଆଶ୍ଵିନେର ବେଡ଼ା ଚାରପାଶେ
ମେ-ଆଶ୍ଵିନ ପାର ହୟେ ଆସେ
ପୁରୁଷବନ୍ଦୁରା ଦଲେ ଦଲେ
ଭାଲୋବାସେ, ଖୁବ ଭାଲୋବାସେ
ତାରା ସବ ସୋନାର ଅନ୍ଦୁରି
ବାଁକା ହୋକ, କଲକ ଧରେ ନା ।
ଦେଇ ସର । ଡାଇନିର ସର
ଆଧିକାନ କୁଯାଶାଯ ଢାକା
ଦେଇଥାନେ ଲୋହାର କଟାହେ
ପୁଡ଼େ ଯାଇ ପ୍ରଥାଭାଙ୍ଗ ଡାନା
ଦୁ-ଏକଟି କୀ କରେ ଯେ ବାଁଚେ
ଓରା ପାଖି ହୟେ ଉଡ଼େ ଯାଇ
ଦେଇଥାନେ ଶୀତେର ଅବେଲାଯ
କୁପି ଜ୍ବଳେ ରେଖେ ଏକା ମେଯେ
ଚୁପିଚୁପି ଛେଲେପୁଲେ ନିଯେ
କ-ଅନ୍ଧର ଶେଥାତେ ବସେଛେ

ତାରପର ଯୁଦ୍ଧ ଶେଷ ହଲେ
ଫିରେ ଆସି ଘରେ, କୋନ ଘରେ?
ମନେ ରାଖି ଚିଠିପତ୍ର ଆର
ନାରୀ-ସ୍ଵାଧୀନତା, ସେମିନାର
ମନେ ରାଖି ପଦ୍ବୀବିହୀନ
ବାକବାକେ ଭୋରବେଲାଟିତେ
ରୋଦ୍ରେ ନିଜେରଇ ପାତା ହାତେ
ହାତ ରେଖେଛିଲାମ ଆମାର

ଦିଚାରିତା

ସ୍ଵାଗତା ଭଟ୍ଟାଚାର୍ୟ

ସୂର୍ଯ୍ୟର ଆଲୋଯ କୋଲାହଲମୁଖର ଶହରତଳୀ ରାତରେ ଅନ୍ଧକାରେ
ଘୁମିଯେ ଆଛେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ନୀରବେ
ଅତଳ ସମୁଦ୍ରେ ପ୍ରଶାନ୍ତି ବିରାଜମାନ ତାର ମୁଖେ
ଦେଇ ନିଶ୍ଚିନ୍ତିପୁର ଥେକେ ବହୁଦୂରେ ତୋମାର ସୁସଜ୍ଜିତ ବାଂଲୋଯ
ଚଲଛେ ଶିକାରେ ମନ୍ତତା
ପ୍ରତ୍ୟନ କାମିନବସ୍ତି ଥେକେ ତୁଲେ ଆନା ମେଯେଟିର ନଥ ଦେଇ
ବଲସେ ଉଠିଛେ ତୋମାର ଫାଯାର ଫ୍ଲେସେର ଆଶ୍ଵନେ ।
ଲୋଲୁପ ଦୃଷ୍ଟି ଧାରାଲୋ ନଥ ଆର ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦାଁତେର ଆଁଚରେ
ତୁମି ତାର ଦେହେ ପ୍ରତିଟି ଭାଙ୍ଗ ଦିଚ୍ଛେ ଚିରେ
କ୍ଷତବିକ୍ଷତ ହଚ୍ଛେ ନାରୀତ ରଙ୍ଗାକୁ ହଚ୍ଛେ ମାନବିକତା
ଅଥାଚ ଦିନେର ଆଲୋର ଉଭ୍ୟଲାଭର ପାଖିର କୁଜନ ଗୀତିତେ ମୁଖରିତ ପୃଥିବୀତେ
ଦେଇ ତୁମିଇ ନାରୀର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ନିଯେ ରଚନା କରେଛ କବିତା
ତୋମାର ଉଦ୍ଦାତ ବନ୍ଦୁତାଯ ଧବନିତ ହଚ୍ଛେ ମାନବିକତାର ବାନୀ
ଦେଖୋ ତବୁ ବେଂଚେ ଆଛି ଆମି
ତୋମାର ଏହି ଦିଚାରିତାତେଓ ମୃତ୍ୟୁ ହୟନି ଆମାର